

**UCHWAŁA NR XV/135/2019
RADY GMINY SOMONINO**

z dnia 18 grudnia 2019 r.

**w sprawie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów
Alkoholowych dla Gminy Somonino na 2020 r.**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 506) oraz art. 4¹ ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2019 r. poz. 2277) - Rada Gminy Somonino uchwala, co następuje:

§ 1. Uchwala się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Gminy Somonino na 2020 r. w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Realizacja zadań wynikających z Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Gminy Somonino finansowana będzie ze środków przeznaczonych na ten cel w budżecie Gminy Somonino na 2020 r.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Somonino.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2020 r.

Przewodniczący Rady Gminy

Andrzej Sołtysek

PRZEWODNICZĄCY RADY

Andrzej Sołtysek

Sprawdzone pod względem
formalnym
RADA PRAWNY

data: 18.12.19 podpis: M. Kalinowski
Gd. 18.12.19

Załącznik do uchwały Nr XV/135/2019
Rady Gminy Somonino
z dnia 18 grudnia 2019 r.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Gminy Somonino na 2020 rok

Somonino – 2019

WSTĘP

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Somonino na 2020 rok, zwany dalej Programem, określa sposób realizacji zadań własnych gminy wynikających z art. 4¹ ust. 1 i 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 2137) i art. 10 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1030 z późn. zm.). Powyższy Program kontynuuje realizację sprawdzonych w poprzednich latach działań, ale podejmuje również nowe przedsięwzięcia, które mają zwiększyć ich skuteczność.

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi nakłada na gminę obowiązek realizacji zadań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Podstawą realizacji tych zadań jest Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych¹. Zadania określone w Programie skierowane są do wszystkich mieszkańców gminy Somonino.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych określa lokalną strategię w zakresie profilaktyki uzależnień oraz w zakresie minimalizacji szkód zdrowotnych i społecznych wynikających z używania alkoholu. Program wyznacza obszary w których Gmina Somonino zamierza podejmować działania określone w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz w Narodowym Programie Zdrowia². Realizacja Programu zakłada współpracę różnych podmiotów, instytucji i osób fizycznych działających w obszarze profilaktyki uzależnień. Przyjęty podczas Narodowego Kongresu Trzeźwości dokument pt. Narodowy Program Trzeźwości zwraca uwagę na konieczność współdziałania w tym zakresie rodziny, Kościoła, samorządu i państwa³. Potrzeba współdziałania jest niezbędna zwłaszcza w obszarze ograniczania dostępności do alkoholu. Współpraca państwa i samorządu powinna być ukierunkowana na tworzenie takiego systemu unormowań prawnych, który rzeczywiście tą dostępność ograniczy.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Gminy Somonino na 2020 rok został opracowany we współpracy z Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w oparciu o materiały będące w posiadaniu Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Somoninie, dane ze sprawozdań z realizacji zadań składanych przez podmioty działające w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, dane z Posterunku Policji w Somoninie, Komendy Powiatowej Policji w Kartuzach.

Program wpisuje się w cel operacyjny określony w Narodowym Programie Zdrowia, który obejmuje profilaktykę i rozwiązywanie problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi i innymi zachowaniami ryzykownymi.

¹ Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2018 r., poz. 2137).

² Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 4 sierpnia 2016 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016-2020 (Dz. U. z 2016 r., poz. 1492).

³ „Narodowy Program Trzeźwości” – Warszawa 2018.

ROZDZIAŁ I

1. INFORMACJE NA TEMAT PROGRAMU

Program określa zakres i formę realizacji zadań wynikających z ww. przepisów. Jego nadrzędnym celem jest tworzenie spójnego systemu działań profilaktycznych i naprawczych zmierzających do zapobiegania powstawaniu nowych problemów oraz zmniejszenie rozmiarów problemów, które aktualnie występują. Działania podejmowane w ramach niniejszego Programu mają na celu zmniejszenie różnorodnych problemów powodowanych przez alkohol i inne uzależnienia w całej społeczności lokalnej, a nie tylko w grupie podwyższonego ryzyka. Główne problemy to m.in. picie alkoholu przez młodzież, szkody zdrowotne związane z nadużywaniem alkoholu, zaburzenia życia rodzinnego związane z alkoholem, w tym zjawisko przemocy domowej, nietrzeźwość w miejscach publicznych. Program na rok 2020 zawiera zadania, które będą realizowane z uwzględnieniem aktualnych potrzeb lokalnych oraz wykorzystaniem istniejących zasobów służących rozwiązywaniu problemów wynikających z uzależnień.

Przy opracowaniu Programu na 2020 rok uwzględniony został cel operacyjny pn. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi i innymi zachowaniami ryzykownymi, określony w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2016–2020. Program przygotowano także w oparciu o wytyczne PARPA do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki rozwiązywania problemów alkoholowych w 2020 roku. Obowiązek uchwalenia niniejszego Programu wynika z art. 4¹ ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tj. Dz. U. z 2019 r. poz. 2277) oraz z art. 10 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tj. Dz. U. z 2019 r. poz. 852 z późn. zm.).

Źródłem finansowania Programu są środki finansowe budżetu gminy pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych. Opłaty te stanowią dochód gminy, który w całości musi być przeznaczony na realizację Programu i nie może być przeznaczony na inne cele – zgodnie z art. 18² ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowywaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

2. PODSTAWY PRAWNE

- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2018 r., poz. 2137);
- Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (Dz. U. z 2018 r., poz. 1492);
- Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2018 r., poz. 2190 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2017 r., poz. 2077 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2018 r., poz. 450 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. - Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2018 r.,

poz. 1986 z późn. zm.);

- Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2016 r., poz. 1828 z późn. zm.);
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 4 sierpnia 2016 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016-2020 (Dz. U. z 2016 r., poz. 1492).

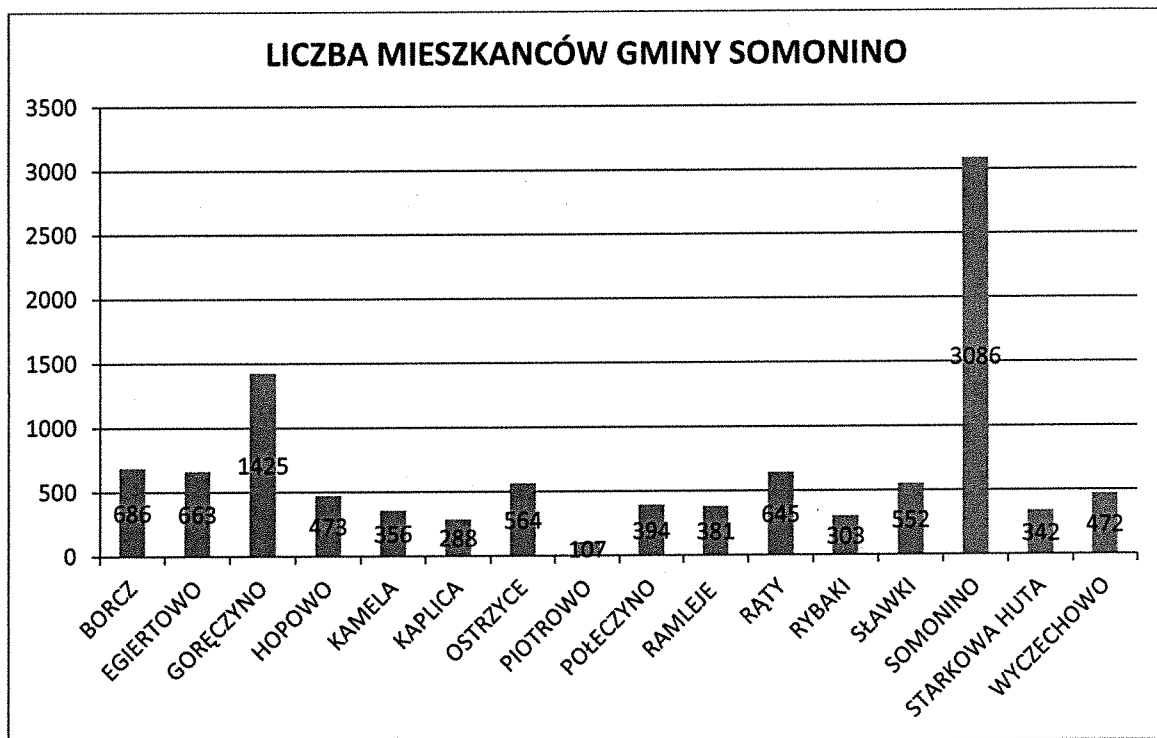
3. DIAGNOZA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH – WYBRANE ZAGADNIENIA

Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) szacuje, że alkohol pije 2,3 mld ludzi na świecie. Jest on odpowiedzialny za 5% wszystkich zgonów, co oznacza, że w 2016 r. ponad 3 mln osób zmarło w wyniku jego szkodliwego spożywania. Spośród tej grupy 2,3 mln stanowili mężczyźni. Ze wszystkich zgonów mających związek ze spożywaniem alkoholu 28% było efektem obrażeń odniesionych w wypadkach drogowych, aktów przemocy, amokaleczenia, 21% było związanych ze schorzeniami układu trawiennego, 19% z chorobami układu krążenia, pozostałe zaś z chorobami zakaźnymi, nowotworami, zaburzeniami psychicznymi. Na schorzenia spowodowane piciem alkoholu cierpi 237 mln mężczyzn i 46 mln kobiet. Najwyższy odsetek takich osób wśród mężczyzn i kobiet jest w Europie (14,8% i 3,5%) oraz w regionie obu Ameryk (11,5% i 5,1%). Zaburzenia związane z piciem alkoholu są bardziej powszechne w krajach o wysokim dochodzie.

Najwyższy wskaźnik średniego spożycia alkoholu można odnotować w Europie pomimo tego, iż jego konsumpcja na mieszkańca spadła od 2010 roku o ponad 10%. Średnie spożycie alkoholu przez osoby, które piją alkohol wynosi 33 gramów czystego alkoholu dziennie. Odpowiada to około dwóm kieliszkom wina (każdy po 150ml), jednej dużej butelce piwa (750ml), dwóm kieliszkom alkoholu wysokoprocentowego (każdy po 40ml). Badania dowodzą, że 44 % Europejczyków spożywa alkohol w wieku 15-19 lat, jednakże w wielu krajach spożycie alkoholu rozpoczyna się o wiele wcześniej. W skali całego świata najczęściej spożywane są alkohole wysokoprocentowe, które odpowiadają za 45% całej konsumpcji, na drugim miejscu jest piwo 34%, a następnie wino 12%. W Polsce najczęściej spożywanym alkoholem jest piwo 56%, a następnie alkohole wysokoprocentowe 36% i wino 8%⁴. Według danych GUS w latach 2005-2017 konsumpcja wódki, likierów i innych napojów spirytusowych na jednego mieszkańca wzrosła z 2,5 do 3,3 litra. W tym samym czasie spożycie piwa wzrosło z 80,7 do 98,5 litra. Spośród napojów alkoholowych spadło jedynie zainteresowanie winami i miodami pitnymi z 8,6 do 6,1 litra⁵.

⁴ <http://www.who.int/news-room/detail/21-09-2018-harmful-use-of-alcohol-kills-more-than-3-million-people-each-year-most-of-them-men>

⁵ <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ceny-handel/handel/dostawy-na-rynek-krajowy-oraz-spozycie-niektorych-artykulow-konsumpcyjnych-na-1-mieszkanca-w-2017-roku.9.8.html>

Wykres 1. Liczba mieszkańców Gminy Somonino stan na dzień 30.11.2019 r.

Uchwałą Nr XXXI/255/18 z dnia 27 czerwca 2018 roku Rada Gminy Somonino ustaliła maksymalną liczbę zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz zasad usytuowania miejsc sprzedaży i podawania tych napojów na terenie Gminy Somonino.

Maksymalną liczbę zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na terenie Gminy Somonino ustalono w następujący sposób:

- A. napoje alkoholowe zawierające do 4,5% alkoholu oraz piwa przeznaczone do spożycia:
 - poza miejscem sprzedaży – 36
 - w miejscu sprzedaży - 33
- B. napoje alkoholowe zawierające powyżej 4,5% alkoholu do 18% (z wyjątkiem piwa) przeznaczone do spożycia:
 - poza miejscem sprzedaży – 33
 - w miejscu sprzedaży - 22
- C. napoje alkoholowe zawierające powyżej 18% alkoholu przeznaczone do spożycia:
 - poza miejscem sprzedaży – 34
 - w miejscu sprzedaży - 17

Do 30 listopada 2019 roku w Gminie Somonino wydano następującą ilość zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych:

	przeznaczone do spożycia poza miejscem sprzedaży	przeznaczone do spożycia w miejscu sprzedaży
napoje alkoholowe zawierające do 4,5% alkoholu oraz piwa	24	21
napoje alkoholowe zawierające powyżej 4,5% alkoholu do 18%	21	10
napoje alkoholowe zawierające powyżej 18% alkoholu	21	9

Kluczową rolę w działaniach podejmowanych w ramach ww. Programu odgrywa Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Somoninie, której obsługę organizacyjno-techniczną sprawuje Urząd Gminy w Somoninie.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Somoninie współpracuje w zakresie realizacji Programu m.in. z Poradniami Zdrowia Psychicznego, Ośrodkami Zdrowia, Policją, Sądem Rejonowym, szkołami oraz organizacjami pozarządowymi.

Ważnym zadaniem wynikającym z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi jest działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Somoninie (GKRPA), na której spoczywa między innymi obowiązek podejmowania czynności zmierzających do orzeczenia zastosowania wobec osoby uzależnionej obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu.

Doświadczenie przemocy domowej gdzie współwystępuje problem nadużywania alkoholu, jest złożonym problemem i często do wyjścia z niego potrzebna jest pomoc innych osób. W celu zapobiegania przemocy w rodzinie powołany został w 2011 roku Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Somonino, którego zadaniem jest m.in. integrowanie i koordynowanie działań podmiotów, których przedstawiciele wchodzi w skład Zespołu w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz podejmowanie działań w ramach procedury „Niebieska Karta”. Gminny Zespół Interdyscyplinarny może tworzyć grupy robocze w celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach, w skład których wchodzi przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty, ochrony zdrowia, a także kuratorzy sądowi oraz przedstawiciele innych podmiotów, specjaliści w dziedzinie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, którzy wypełniają na rzecz zgłoszonej rodziny/osoby czynności służbowe, zawodowe lub statutowe.

Wykres 1. Liczba Niebieskich Kart w latach 2015-2019.

Rok	PODMIOT ZAKŁADAJĄCY NK			
	POLICJA	GOPS	OŚWIATA	SŁUŻBA ZDROWIA
2015	16	6	1	1
2016	14	21	0	1
2017	13	7	1	0
2018	14	11	1	0
do 30.11.2019	21	11	1	0

Tabela 1. Podmioty zakładające Niebieskie Karty w latach 2015-2019.

	2015	2016	2017	2018	XI 2019
Liczba posiedzeń ZI w Somoninie	4	4	4	4	4
Liczba posiedzeń GR w Somoninie	115	123	92	108	106
Liczba NK - ogółem	24	36	21	26	33

Tabela 2. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2015–2019

Poniższe tabele przedstawiają dane instytucji, które realizują na terenie Gminy Somonino działania w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

1. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Somoninie – wsparcie finansowe.

	Liczba rodzin, które korzystały z pomocy społecznej	Liczba rodzin, które korzystały z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu	Liczba rodzin, które korzystały z pomocy społecznej z powodu narkomanii	Liczba rodzin, które korzystały z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie
2015	384	48	0	24
2016	382	36	0	16
2017	385	21	0	18
2018	462	22	0	19

2. Komenda Powiatowa Policji w Kartuzach.

Komenda Powiatowa Policji w Kartuzach w latach 2015 - listopad 2019 odnotowała następujące zdarzenia dotyczące naruszenia prawa i porządku publicznego przez osoby pod wpływem alkoholu dotyczące terenu Gminy Somonino.

	2015	2016	2017	2018	XI 2019
Liczba interwencji domowych ogółem, w tym interwencje domowe z wykorzystaniem procedury „Niebieskiej Karty”.	58	89	69	95	111
Liczba interwencji dot. spożywania alkoholu w miejscach publicznych.	1	1	4	8	5
Liczba nietrzeźwych kierujących pojazdami.	23	14	20	19	9
Liczba zdarzeń dot. zakłócania spokoju i porządku publicznego.	4	6	5	14	7
Liczba postępowań przygotowawczych z art. 207 k.k. prowadzonych przez Policję w związku z procedurą „Niebieskiej Karty”	11	6	10	10	11

4. CEL GŁÓWNY I CELE SZCZEGÓŁOWE PROGRAMU

1. Cel główny Programu:

ograniczanie zdrowotnych i społecznych skutków wynikających z nadużywania napojów alkoholowych, podnoszenie poziomu wiedzy mieszkańców w zakresie szkodliwości spożywania alkoholu, podejmowanie działań zmierzających do zmiany struktury i wzorców spożywania napojów alkoholowych oraz prowadzenie skoordynowanych działań profilaktycznych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych.

2. Cel główny realizowany będzie w obszarach:

- **Profilaktyki uniwersalnej** – adresowanej do wszystkich mieszkańców Gminy Somonino (dzieci, młodzieży i dorosłych) bez względu na stopień indywidualnego ryzyka występowania problemów związanych z używaniem alkoholu i innych substancji psychoaktywnych.
- **Profilaktyki selektywnej** – adresowanej do grup o podwyższonym ryzyku wystąpienia problemów związanych z używaniem alkoholu i innych substancji psychoaktywnych.
- **Profilaktyki wskazującej** – adresowanej do grup lub osób, które demonstrują wczesne symptomy problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, ale nie spełniają kryteriów diagnostycznych picia szkodliwego lub uzależnienia; redukcja szkód.
- **Terapii** – obejmującej osoby wymagające specjalistycznej pomocy w związku z uzależnieniem. Realizacja programów terapeutycznych dla osób uzależnionych: program podstawowy, program pogłębiony, program dla DDA, program dla współuzależnionych, programy ograniczonego picia (pop) itp.
- **Rehabilitacji** – Realizacja programu readaptacji poprzez wsparcie psychologiczne, socjalne i społeczne oraz wspieranie działalności środowisk abstynenckich.

3. Cele szczegółowe Programu:

- wspieranie działań edukacyjnych w zakresie szkodliwości nadmiernego spożywania alkoholu i zagrożeniach związanych z chorobą alkoholową;
- promowanie abstynencji i postaw trzeźwościowych jako stylu życia bez używania alkoholu oraz wspieranie działań ograniczających dostępność do alkoholu;
- prowadzenie edukacji w zakresie przeciwdziałania przemocy oraz udzielanie pomocy jej ofiarom;
- wspieranie procesu wychodzenia z uzależnienia od alkoholu oraz prowadzenie działań na rzecz osób będących w stanie nietrzeźwości;
- wspieranie oddziaływań umożliwiających integrację osób uzależnionych od alkoholu oraz członków ich rodzin;
- wspieranie dostępu do działań terapeutycznych i rehabilitacyjnych dla osób zagrożonych, używających i uzależnionych od alkoholu oraz członków ich rodzin;
- wspieranie działań mających na celu motywowanie do podjęcia leczenia odwykowego;
- wspieranie podnoszenia kwalifikacji pracowników lecznictwa odwykowego.

4. Priorytety:

- Rozszerzenie oferty zajęć profilaktycznych dla dzieci i młodzieży,
- Prowadzenie i upowszechnienie działań informacyjno-edukacyjnych mających na celu podniesienie wśród mieszkańców, a w szczególności wśród młodzieży poziomu wiedzy o zagrożeniach wynikających ze spożywania alkoholu, zażywania substancji psychoaktywnych, nikotyny oraz zachowań ryzykownych,
- Zwiększenie dostępności i podnoszenie jakości pomocy dla członków rodzin z problemem uzależnień oraz dla osób doświadczających przemocy w rodzinie,

- Zintensyfikowanie działań w zakresie skutecznego egzekwowania przepisów dotyczących sprzedaży i podawania, reklamy, promocji oraz spożywania napojów alkoholowych.
5. Zgodnie z zapisami art. 4¹ ust. 1 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniu problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania te obejmują:
- Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu,
 - Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie,
 - Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych,
 - Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych,
 - Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 131 i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego,
 - Wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

Zgodnie z art.10 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii do zadań własnych gminy należy:

- Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem,
- Udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej,
- Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych,
- Wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii,
- Pomoc społeczną osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

ROZDZIAŁ II

PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

1. Zadania Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Gminy Somonino na 2020 r. oraz wskaźniki ich realizacji

Program realizowany będzie poprzez zadania zawarte w następujących obszarach:

Obszar 1 - Promocja zdrowia, edukacja zdrowotna i kształcenie kadr		
Lp.	Zadanie	Wskaźniki
1.	Realizacja działań upowszechniających wiedzę na temat szkód związanych z używaniem alkoholu, promujących zdrowy styl życia oraz abstynencję.	• liczba realizowanych działań; • liczba osób uczestniczących w działaniach
2.	Edukacja dorosłych w zakresie szkód wynikających z picia alkoholu przez dzieci i młodzież.	
3.	Prowadzenie warsztatów umiejętności rodzicielskich przygotowujących do wychowywania dzieci bez stosowania przemocy.	
4.	Realizacja programów edukacyjnych w zakresie radzenia sobie z emocjami i z zachowaniami agresywnymi oraz budowania relacji interpersonalnych i rozwiązywania konfliktów.	• liczba realizowanych programów; • liczba osób uczestniczących w programach.
5.	Wspieranie kształcenia i doskonalenia zawodowego pracowników lecznictwa odwykowego poprzez ich udział w szkoleniach, kursach, stażach, superwizjach.	• liczba realizowanych szkoleń; • liczba pracowników, którzy skorzystali ze wsparcia kształcenia i doskonalenia zawodowego.

Obszar 2 - Profilaktyka uniwersalna, profilaktyka selektywna, profilaktyka wskazująca		
Lp.	Zadanie	Wskaźniki
1.	Realizacja dla dzieci i młodzieży programów profilaktycznych ze szczególnym uwzględnieniem programów z systemu rekomendacji.	• liczba realizowanych programów ogółem; • liczba realizowanych programów z systemu rekomendacji; • liczba osób uczestniczących w programach.
2.	Realizacja działań profilaktycznych w okresie wypoczynku dzieci i młodzieży.	• liczba realizowanych działań; • liczba osób uczestniczących w działaniach.
3.	Prowadzenie działań mających na celu kształtowanie wśród dzieci i młodzieży postaw trzeźwościowych i zdrowego stylu życia połączonych z zapewnieniem posiłku.	
4.	Prowadzenie działań mających na celu kształtowanie postaw trzeźwościowych i zdrowego stylu życia połączonych z organizacją zajęć rekreacyjno-sportowych dla dzieci i młodzieży lub	

	osób dorosłych.	
5.	Realizacja przedsięwzięć profilaktycznych promujących trzeźwy i bezpieczny sposób spędzania wolnego czasu, skierowanych do młodzieży szkolnej i studentów.	• liczba realizowanych przedsięwzięć; • liczba osób uczestniczących w przedsięwzięciach.
6.	Realizacja działań profilaktycznych na rzecz dzieci i młodzieży mieszkających w obszarach szczególnego ryzyka.	• liczba realizowanych działań; • liczba osób uczestniczących w działaniach.
7.	Prowadzenie świetlic socjoterapeutycznych świadczących pomoc dzieciom z rodzin z problemem alkoholowym.	
8.	Realizacja programów socjoterapeutycznych dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym.	• liczba realizowanych programów; • liczba osób uczestniczących w programach.
9.	Udzielanie pomocy i wsparcia rodzicom, których dzieci są zagrożone problemem alkoholowym lub upijają się.	• liczba realizowanych działań; • liczba osób uczestniczących w działaniach.

Obszar 3 - Redukcja szkód, rehabilitacja (readaptacja, reintegracja) zdrowotna, społeczna i zawodowa		
Lp.	Zadanie	Wskaźniki
1.	Zwiększanie dostępności świadczeń w zakresie leczenia uzależnienia od alkoholu.	• liczba realizowanych działań; • liczba osób uczestniczących w działaniach.
2.	Realizacja działań wspierających proces zdrowienia osób uzależnionych od alkoholu.	
3.	Realizacja działań dla osób z problemem alkoholowym mających na celu motywowanie do utrzymywania trzeźwości.	
4.	Realizacja działań dla osób z problemem alkoholowym przebywających w ośrodku typu hostel, mających na celu utrzymanie trzeźwości.	
5.	Wspieranie działalności środowisk abstynenckich poprzez organizację wyjazdów trzeźwościowych dla osób uzależnionych od alkoholu i członków ich rodzin.	
6.	Wspieranie działalności środowisk abstynenckich poprzez organizację imprez dla osób uzależnionych od alkoholu i członków ich rodzin.	
7.	Udzielanie pomocy osobom zagrożonym uzależnieniem i uzależnionych od alkoholu.	
8.	Realizacja działań pomocy psychologicznej i psychoterapii dla osób z syndromem Dorosłych Dzieci Alkoholików.	
9.	Prowadzenie działań edukacyjnych mających na celu zmniejszenie ryzyka prowadzenia pojazdu pod wpływem alkoholu.	
10.	Prowadzenie poradnictwa indywidualnego oraz terapii indywidualnej i grupowej dla ofiar przemocy w rodzinie.	
11.	Prowadzenie poradnictwa indywidualnego i/lub grup	

	terapeutycznych dla dzieci i/lub ich opiekunów z Syndromem Alkoholowego Zespołu Płodowego (FASD).	
12.	Diagnozowanie i badania zjawisk związanych z używaniem alkoholu.	• liczba raportów z badań w zakresie poziomu i struktury spożycia oraz dostępności alkoholu.

Obszar 4 - Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych		
Lp.	Zadanie	Wskaźniki
1.	Wspomaganie rzeczowe podmiotów realizujących zadania Programu.	• liczba podmiotów wspartych rzeczowo przy realizacji zadań; • liczba udzielonych rekomendacji; • liczba zmodernizowanych lub wyposażonych obiektów sportowych oraz prowadzonych zajęć informacyjno - edukacyjnych; • liczba osób z problemem alkoholowym, nadużywających alkoholu oraz członków ich rodzin objętych pomocą Centrum Interwencji Kryzysowej oraz liczba udzielonych porad.
2.	Udzielanie rekomendacji realizatorom Programu.	
3.	Wspomaganie działań w zakresie modernizacji i wyposażenia obiektów sportowych, na których prowadzone będą zajęcia informacyjno-edukacyjne połączone z rozwojem fizycznym dzieci i młodzieży.	
4.	Wspomaganie działań ukierunkowanych na edukację, profilaktykę, trzeźwienie i terapię osób z problemem alkoholowym oraz członków ich rodzin i przeciwdziałanie przemocy w rodzinie prowadzonych przez Centrum Interwencji Kryzysowej.	

Obszar 5 - Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów dotyczących reklamy napojów alkoholowych i zasad ich sprzedaży oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego		
Lp.	Zadanie	Wskaźniki
1.	Przyjmowanie zawiadomień o naruszeniu art. 131 i art. 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi i kierowanie ich do zaopiniowania przez Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Somoninie.	• liczba zawiadomień dotyczących naruszenia art. 131 i art. 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi zaopiniowanych przez Komisję; • liczba podjętych działań zmierzających do wszczęcia postępowania w związku z naruszeniem art. 131 i art. 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi; • liczba orzeczeń sądowych uwzględniających wnioski Gminy Somonino, w zakresie naruszenia art. 131 i art. 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
2.	Podejmowanie działań zmierzających do wszczęcia postępowania, w związku z naruszeniem art. 131 i art. 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.	
3.	Występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.	

2. Podmioty realizujące zadania Programu

W realizacji zadań Programu mogą uczestniczyć:

- podmioty, o których mowa w art. 3 ustawy z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym;
- podmioty, o których mowa w art. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
- jednostki organizacyjne Gminy Somonino w szczególności jednostki pomocy społecznej oraz oświaty i wychowania;
- jednostki zaliczane do sektora finansów publicznych;
- osoby fizyczne i prawne;
- Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Somoninie.

3. Finansowanie zadań ze środków Programu

- a) Realizacja zadań Programu finansowana będzie ze środków pochodzących z opłat za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych, w wysokości określonej w uchwale budżetowej Gminy Somonino na 2020 r.
- b) Koszty obsługi zadań Programu, w tym między innymi doposażenie stanowisk pracy poprzez zakup sprzętu komputerowego z oprogramowaniem, artykułów biurowych i papierniczych, sprzętu biurowego, literatury i czasopism specjalistycznych, kosztów ryczałtów paliwowych, udziału w szkoleniach i konferencjach oraz podnoszenia kwalifikacji pracowników finansowane będą ze środków Programu, z zastrzeżeniem, że wysokość środków przeznaczona na pokrycie tych kosztów nie przekroczy 10% środków finansowych przeznaczonych na realizację wszystkich zadań Programu.
- c) Koszty podróży związane z podnoszeniem kwalifikacji oraz udziału w szkoleniach i konferencjach, o których mowa powyżej rozliczane będą według zasad obowiązujących w Urzędzie Gminy Somonino.

ROZDZIAŁ III

PRZECIWDZIAŁANIE NARKOMANII

1. Celem głównym Programu jest promocja zdrowia, profilaktyka zachowań ryzykownych, szczególnie wśród dzieci i młodzieży oraz redukcja szkód, rehabilitacja i reintegracja społeczna osób zagrożonych uzależnieniem lub uzależnionych od środków odurzających, substancji psychotropowych i nowych substancji psychoaktywnych.
2. Cele szczegółowe Programu:
 - Promocja zdrowia;
 - Profilaktyka z zakresu przeciwdziałania narkomanii, w tym wśród dzieci i młodzieży z uwzględnieniem występujących w szkołach czynników ryzyka i czynników chroniących;
 - Redukcja szkód, rehabilitacja i reintegracja społeczna osób zagrożonych uzależnieniem lub uzależnionych od środków odurzających, substancji psychotropowych i nowych substancji psychoaktywnych.

W/w cele uwzględniają:

- Cel operacyjny określony w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2016-2020, tj. „Profilaktykę i rozwiązywanie problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi i innymi zachowaniami ryzykownymi.”
- Cel szczegółowy określony w Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Starej Kornicy na lata 2016-2022, tj. „Ograniczenie występowania uzależnień, nadużywania alkoholu i innych środków psychoaktywnych, a przede wszystkim negatywnych skutków społecznych, będących konsekwencją tych zjawisk, w tym przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.”

3. Zadania z zakresu przeciwdziałania narkomanii dla Gminy Somonino na 2020 r. oraz wskaźniki ich realizacji

Program realizowany będzie poprzez zadania zawarte w następujących obszarach:

Obszar 1 – Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo – rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych		
Lp.	Zadanie	Wskaźniki
1.	Działalność wychowawcza prowadzona w szkołach na terenie Gminy Somonino: • współpraca z rodzicami lub opiekunami w celu budowania zdrowego stylu życia • kształtowanie hierarchii systemu wartości • wzmacnianie wśród uczniów więzi ze szkołą i społecznością lokalną	• liczba realizowanych programów; • liczba zrealizowanych działań; • liczba osób uczestniczących w działaniach

	- kształtowanie przyjaznego klimatu w szkole, budowanie prawidłowych relacji rówieśniczych i relacji uczniowi i nauczycieli - kształtowanie samodzielności i kreatywności uczniów	
2.	Działalność edukacyjna prowadzona w szkołach na terenie Gminy Somonino: - poszerzanie wiedzy rodziców na temat prawidłowości rozwoju dzieci i młodzieży, rozpoznawania wczesnych objawów używania środków odurzających, substancji psychotropowych, nowych substancji psychoaktywnych, a także suplementów diet i leków w celach innych niż medyczne oraz postępowania w tego typu przypadkach - rozwijanie i wzmacnianie umiejętności psychologicznych i społecznych uczniów; - kształtowanie krytycznego myślenia i wspomaganie uczniów w konstruktywnym podejmowaniu decyzji w sytuacjach trudnych, zagrażających prawidłowemu rozwojowi i zdrowemu życiu; - prowadzenie doskonalenia kompetencji nauczycieli i wychowawców w zakresie profilaktyki oraz rozpoznawania wczesnych objawów używania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych, a także podejmowania szkolnej interwencji - profilaktycznej ;	- liczba realizowanych programów; - liczba zrealizowanych działań; - liczba osób uczestniczących w działaniach
3.	Działalność informacyjna prowadzona w szkołach na terenie Gminy Somonino: - Dostarczanie aktualnych informacji nauczycielom i rodzicom na temat skutecznych sposobów prowadzenia działań wychowawczych i profilaktycznych związanych z przeciwdziałaniem używaniu środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych; - Udostępnienie informacji o ofercie pomocy specjalistycznej dla uczniów i wychowanków, ich rodziców w przypadku używania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych; - Informowanie uczniów oraz ich rodziców o obowiązujących procedurach postępowania nauczycieli oraz o metodach współpracy szkół i placówek z Policją w sytuacjach zagrożenia narkomanią - Upowszechnianie czytelnictwa czasopism zajmujących się problematyką narkomanii.	

4.	Działalność profilaktyczna prowadzona szkołach na terenie Gminy Somonino: • Wspieranie wszystkich uczniów w prawidłowym rozwoju i zdrowym stylu życia • Wspieranie uczniów i wychowanków, którzy ze względu na swoją sytuację rodzinną, środowiskową lub uwarunkowania biologiczne są w wyższym stopniu narażeni na rozwój zachowań ryzykownych; • Realizowanie wśród uczniów oraz ich rodziców programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego dostosowanych do potrzeb indywidualnych i grupowych; • Przygotowanie oferty zajęć rozwijających zainteresowania i uzdolnienia, jako alternatywnej pozytywnej formy działalności zaspakajającej ważne potrzeby, w szczególności potrzebę podniesienia samooceny, sukcesu, przynależności i satysfakcji życiowej; • doskonalenie zawodowe nauczycieli i wychowawców w zakresie realizacji szkolnej interwencji profilaktycznej w przypadku podejmowania przez uczniów zachowań ryzykownych	• liczba realizowanych programów; • liczba zrealizowanych działań; • liczba osób uczestniczących w działaniach
5.	Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej dla dorosłych: • udział w kampaniach społecznych • upowszechnianie informacji na temat dostępu do działań profilaktycznych, interwencyjnych, pomocowych i placówkach leczenia	• liczba zrealizowanych działań;

Obszar 2 - Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem		
Lp.	Zadanie	Wskaźniki
1.	Wspieranie realizacji programów redukcji szkód zdrowotnych i społecznych wśród osób używających szkodliwie i uzależnionych od środków odurzających, substancji psychotropowych i nowych substancji psychoaktywnych	• liczba realizowanych działań; • liczba osób uczestniczących w działaniach
2.	Rozwijanie dostępu do leczenia ambulatoryjnego dla osób używających szkodliwie i uzależnionych od środków odurzających, substancji psychotropowych i nowych substancji psychoaktywnych	
3.	Udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej	
4.	Zapewnienie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, poradnictwa psychologicznego i prawnego	

Obszar 3 - Wsparcie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych służących rozwiązywaniu problemów narkomanii

Lp.	Zadanie	Wskaźniki
1.	Prowadzenie doskonalenia kompetencji osób pracujących z dziećmi i młodzieżą dotyczącego wczesnego rozpoznawania zagrożeń używania środków odurzających oraz umiejętności i podejmowania interwencji profilaktycznej	• liczba realizowanych działań; • liczba osób uczestniczących w działaniach.
2.	Prowadzenie działań edukacyjnych i szkoleniowych dotyczących strategii rozwiązywania problemów wynikających z używania środków odurzających, w szczególności dla przedstawicieli organizacji pozarządowych i jednostek organizacyjnych gminy	• liczba realizowanych działań; • liczba osób uczestniczących w działaniach

Obszar 4 - Pomoc społeczna osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego

Lp.	Zadanie	Wskaźniki
1.	Udzielanie świadczeń oraz pracy socjalnej zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, wspieranie programów reintegracji społecznej i zawodowej osób uzależnionych od środków odurzających, substancji psychotropowych i nowych substancji psychoaktywnych	• liczba osób z problemem uzależnienia od środków psychoaktywnych oraz członków ich rodzin objętych pomocą Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Somoninie oraz liczba udzielonych świadczeń, porad.
2.	Zwiększenie oferty działań zmierzających do aktywizacji zawodowej i społecznej osób uzależnionych od środków odurzających, substancji psychotropowych i nowych substancji psychoaktywnych	

4. Realizatorem Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii jest Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Somoninie
5. Program realizowany będzie we współpracy z:
 - Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Somoninie,
 - Powiatową Komendą Policji w Kartuzach,
 - Posterunkiem Policji w Somoninie,
 - Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Kartuzach,
 - Centrum Interwencji Kryzysowej w Kartuzach,
 - placówkami oświatowymi,
 - placówkami ochrony zdrowia,
 - organizacjami pozarządowymi i parafiami,
 - osobami fizycznymi i prawnymi.
6. Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii będzie finansowany z rocznych opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż alkoholu.

ROZDZIAŁ IV

GMINNA KOMISJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

1. Zadania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

- a) Przyjmowanie zgłoszeń o przypadkach wystąpienia nadużywania alkoholu z jednoczesnym wystąpieniem przesłanek z art. 24 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
- b) Wzywanie na rozmowę osoby, co do której wpłynęło zgłoszenie i motywowanie do leczenia odwykowego.
- c) Współpraca z prokuraturą, sądem, kuratorami, policją, Centrum Interwencji Kryzysowej w Kartuzach, Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Somoninie, przychodniami odwykowymi.
- d) Motywowanie do podjęcia terapii, konsultowanie osób pijących problemowo, prowadzenie grup wsparcia dla osób uzależnionych, które ukończyły leczenie w całodobowych oddziałach terapii oraz realizacja zajęć dla osób, które z racji niepełnosprawności nie mogą skorzystać z pomocy placówek leczenia uzależnień.
- e) Kontrolowanie podmiotów gospodarczych prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu lub poza miejscem sprzedaży, w zakresie przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń.
- f) Opiniowanie lokalizacji punktów sprzedaży napojów alkoholowych zgodnie z zapisami Uchwały Rady Gminy Somonino dot. zasad usytuowania punktów sprzedaży napojów alkoholowych na terenie Gminy Somonino.
- g) Kierowanie wniosków do sądu o wgląd w sytuację rodziny w sprawach dzieci z rodzin dotkniętych chorobą alkoholową.
- h) Podejmowanie działań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie:
 - zakładanie Niebieskich Kart,
 - udział w pracach grup roboczych powołanych w związku z procedurą Niebieskiej Karty.
- i) Uczestniczenie w szkoleniach przeznaczonych dla członków Gminnych Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- j) Wnoszenie opłaty sądowej do wniosków składanych do sądu o nałożenie obowiązku leczenia odwykowego.
- k) Kierowanie osób uzależnionych od alkoholu na badania do biegłych sądowych.
- l) Pokrywanie kosztów wynagrodzeń biegłych sądowych za sporządzone opinie w przedmiocie uzależnienia od alkoholu.

2. Zasady wynagradzania członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

- a) Przewodniczący oraz Sekretarz Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Somoninie otrzymują wynagrodzenie „w formie ryczałtu miesięcznego” w wysokości 15% minimalnego wynagrodzenia za pracę w 2020 r.,

- zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę w 2020 roku.
- b) Pozostali Członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Somoninie otrzymują wynagrodzenie „w formie ryczału miesięcznego” w wysokości 10% minimalnego wynagrodzenia za pracę w 2020 r., zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę w 2020 roku.
 - c) Wypłata wynagrodzenia dokonywana będzie przelewem na wskazane przez członka Komisji konto w terminie – za dany miesiąc kalendarzowy - do ostatniego dnia tego miesiąca.

ROZDZIAŁ V

1. Finansowanie Programu odbywać się będzie w ramach środków finansowych uzyskanych z opłat za wydanie zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych, zgodnie z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
2. Zlecenie do realizacji zadań odbywać się będzie zgodnie z ustawą o zdrowiu publicznym i Narodowym Programem Zdrowia na lata 2016-2020 oraz ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.
3. Zlecenie zadań jednostkom budżetowym Gminy Somonino odbywać się będzie w drodze zmiany dysponenta środków budżetowych, a podmiotom posiadającym osobowość prawną, dla których organem założycielskim jest Gmina Somonino, w formie dotacji celowych.
4. Środki finansowe pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych mogą stanowić wkład własny Gminy Somonino na realizację projektów z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych finansowanych ze środków Unii Europejskiej.
5. Koszty obsługi Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych mogą być pokrywane ze środków pochodzących z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.